

Актуализация към дата 10.09.2018 г.

АФРИКАНСКАТА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ ВЕЧЕ И В БЪЛГАРИЯ

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ЗАБОЛЯВАНЕТО

Африканската чума при прасетата е едно от най-опасните заболявания, което протича много бързо, с висока смъртност и огромни икономически загуби. Инкубационният период е между 5 и 15 дни. Заболяването може да се разпространи чрез директен контакт или индиректно (дрехи, обувки, оборудване, съоръжения, транспортни средства, остатъци от храна от животински произход и други). Към днешна дата ваксинация не се прилага.

Хронология на заболяването в световен мащаб

АЧС е характерна за страните от Африка, където перзистира в силватичния цикъл между глиганите и кърлежите от род *Ornithodoros*. Първата поява на заболяването е през

далечната 1921 г. в Кения, където е описана за първи път и носи името на английския учен Монтгомери. Много скоро след това достига Ангола и Южна Африка.

За периода 2007 г. до 20 юли 2017 г. са обявени повече от 5 445 огнища на заболяването, като 903 са само в Руската Федерация.

В Европа АЧС с генотип I навлиза през 1957 г. с огнища в Португалия, Испания, Малта, Франция, Белгия, Нидерландия и Италия.

На по-късен етап заболяването се разпростира до Карибите (1971-Куба и 1980-Доминиканската Република, 1978-Хаити и 1978 в Бразилия).

АЧС с генотип II навлиза през 2007 г. в Грузия, а оттам се разнася в съседни на нея страни Армения, Руската Федерация и Азербайджан.

През 2008 г. има единични докладвани случаи в Иран.

През 2012 и 2013 година африканската чума достига Украйна и Беларус.

През 2014 се разпростира до Полша, Латвия, Естония и Литва.

2017 година навлиза в Чехия и Румъния.

През 2018 г. се разпростира до Унгария (21.04.2018), Китай (03.08.2018) и България (31.08.2018).

Интензивното пътуване на хора и товари е много сериозна предпоставка и възможност за разнасянето на вируса на АЧС на далечни разстояния. Не са за подценяване и климатичните промени, като бури, урагани, тайфуни, цунами, торнадо и др. които с много висока скорост на въздуха и наводнения, причиняват удавяне на животни и хора, престояване на трупове на открито за по-дълъг период от време, липса на дезинфекция и дезинсекция в много от районите, намесата на векторно преносимите насекоми (комари, бълхи, кърлежи, мухи).

За периода **07-10.09.2018** г. има обявени нови огнища на АЧС в Русия, Украйна и Молдова, както и случай на класическа чума при прасетата в Япония.

Първи случай на АЧС в България

На 31.08.2018 г. бе обявено първо огнище на болестта Африканска чума по свинете в с. Тутраканци, общ. Провадия, обл. Варна. По данни на Българска агенция по безопасност на храните, огнището на заболяването е избухнало в животновъден обект тип „заден двор“, в който са отглеждани 7 броя прасета. Експертите от БАБХ считат, че заболяването се е появило със закупен фураж за изхранване на животните от Констанца/Румъния.

Четири от прасетата са били умрели, три от тях са били загробени извън населеното място. На четвъртото умряло прасе е направена аутопсия и трупът е загробен на място. Взети са проби за лабораторно изследване и същите са изпратени за изследване за АЧС в НДНИВМИ гр. София.

На 31.08.2018 г. с протокол от изпитване №254/АЧС е потвърден първи случай на АЧС на територията на Република България. Със Заповед на изпълнителния директор на БАБХ - РД11-1778 от 31.08.2018 г. е обявено първично възникнало огнище на болестта Африканска чума при домашни свине.

В огнището са унищожени всички 88 броя прасета. В съседното село Бозвелийско, пробите са отрицателни и не е предприето избиването им, въпреки, че се намира в 3 км.

зона. На 10.09.2018 г. беше проведена среща на министъра на земеделието храните и горите с представители на асоциациите на индустриалното свиневъдство. Основните въпроси, които поставиха са свързани с дерогацията относно придвижването на животни по т.н. „санитарни коридори“, регистрацията на свинете в обекти тип „заден двор“, премахване на свинете на разстояние 15 км. от индустриалните ферми, разписване на точни правила и осигуряване на финансови средства за обезщетяване на собствениците.

Първи случай на АЧС в Китай

На **03.08.2018 г.** е обявено огнище АЧС в град Shenyang, район Shenbei New в провинция Liaoning. Животновъдният обект се намира на около 208 км. от границата с Корея и на 1 300 км. от Япония и 1 050 км. от Русия и 1 242 км. от Монголия. Предполага се, че вирусът е навлязъл чрез туристи или внесено заразено месо. Огнището е установено в сравнително малка ферма в окръг Шенбей, на около 120 мили (208 км.) от границата със Северна Корея (Фиг.1). От общо 383 свине, 47 са били мъртви. Ветеринарните лекари незабавно издават нареждане за забрана за движение/транспортиране на животните в засегнатата зона.

Фиг.1. Първо огнище на АЧС в Китай в провинция Шенян в североизточната част на страната.

Китай е втората страна в света по производство и консумация на свинско месо. Навлизането на АЧС ще доведе до опустошителни последици в сектор свиневъдство и евентуалното и разпространение до югоизточна Азия и Корея. По най-първоначални данни се счита, че шофьори са разпространители на заболяването.

Китай търгува с живи свине с други страни чрез двустранно споразумение, в което са включени всички здравни и ветеринарни изисквания.

С износ на месо и месни продукти, Китай се нарежда на водещо място в световната търговия.

Към днешна дата общо **4** са огнищата на АЧС в Китай.

Популация от диви прасета в Китай

През последните години, в резултат от биологичното им поведение и антропогенния фактор, популацията на диви прасета в Китай е повишена. Източно азиатските диви прасета показват генетична устойчивост и адаптация към техните местообитания.

Предполагаеми /възможни/ пътища за проникване на заболяването в Китай

- Транспорт – сухопътни транспортни средства, самолети и кораби, превозващи храна, съдържаща заразено с вируса на АЧС месо;
- Легален или нелегален внос на свине (домашни и диви);
- Легален внос на заразено месо;
- Не спазени правила за дезинфекция на транспортните средства;
- Работници/мигранти (от Русия, Южна Африка, Зимбабве и Кения)

Като допълнение към описаните пътища за проникване на вируса на територията на Китай може да се добавят и: туристи идващи от страни, в които е регистрирано заболяването АЧС, пренасяне на контаминирана храна за собствена консумация, остатъци/отпадъци от самолети, кораби, влакове, фериботи и коли.

Устойчивост на вируса

Месо с кост и без кост	105 дни
Осолено месо	182 дни
Термично обработено месо (мин.30 минути на 70° C)	0
Изушено месо	300 дни
Пушено месо	30 дни
Замразено месо	1 000 дни
Охладено месо	110 дни
Карантия	105 дни

Кожа, мазнина, сланина	300 дни
Кръв (до 4° С)	18 месеца
Изпращения	11 дни
Заразени боксове	1 месец

Обобщение

- Предполагаемите източници за проникване на африканската чума по свинете в Китай са нелегален внос на живи животни, месо или месни продукти, граждани на Китай, които са били на работа и/или екскурзия в страни с обявени огнища на заболяването в Африка или Европа;
- Транспортни средства превозващи свине, които преди това са били транспортирали заболели животни и се явяват преносители на вируса на АЧС, който е много устойчив в околната среда, коли, влакове, самолети и кораби, както и отпадъци от тях;
- Североизточния район на Китай е най-уязвим;
- Дивите прасета се явяват ключов фактор; Попаднал веднъж в популацията от диви свине, вирусът може да перзистира трайно в тях и засегнатият регион да стане ензоотичен.
- Характерно за това заболяване е, че попаднало първо сред дивите прасета, то може вече лесно да навлезе и пренесе към домашните и липсата на биосигурност в задните дворове допълнително повишава риска за разпространение на болестта.
- **Няма лечение. Води до огромни икономически загуби. Спиране на търговията със свине, свинско месо и продукти.**

През март 2017 година Руската Федерация е докладвала за пореден случай на огнище на африканска чума при свинете (АЧС) в Иркутск, което е на повече от 1000 км. от границата с Китай. Този случай е първият описан на АЧС с такъв голям „скок“ с разстояние от хиляди километри.

В Румъния заболяването АЧС е обявено за първи път на **31.07.2017 г.** при домашни прасета, в област Сату Маре. От тогава до сега огнищата се увеличават и наброяват 875 при домашни прасета и 32 огнища при диви свине. Унищожени са почти 194 000 свине.

Най-засегнатите области са Бихор, Сала, Тулча, Браила, Констанца, Яломица, Галау, Кълъраш и Сату Маре.

Последното регистрирано огнище е съвсем близо до българската граница – на 1,5 км.

Повече от ясно е, че за сега вирусът не може да бъде спрял в Европа. Човешкият фактор играе ключова роля за неговото разпространение.

Център за оценка на риска по хранителната верига предлага да се спазват следните препоръки към собствениците на свиневъдни обекти (индустриални ферми и заден двор), ветеринарните лекари и останалите институции

1. Стриктно спазване на всички мерки за биосигурност, съгласно европейското и националното законодателство (Наредба 44, Закон за ветеринарномедицинската дейност, Директива 2002/60/ЕО на Съвета).
2. Използване на лицензирани транспортни средства за превоз на живи животни.
3. Събиране и уведомяване на регионално ниво (във всяка една Областна дирекция по безопасност на храните) на всички регистрирани превозвачи на живи животни и запознаването им със сериозността на заболяването.
4. Конфискуване от ветеринарните власти и умъртвяване по хуманен начин на всички неидентифицирани свине, които се транспортират без прилежащите документи за произход и неясен здравен статус.
5. Незабавно уведомление на ветеринарните власти в случай на намерени умрели животни и своевременното им извозване до екарисаж/инсинератор.
6. Тясно сътрудничество между ловците и кметовете на населените места и ветеринарните лекари.
7. Засилен контрол на всички гранични пропускателни пунктове, както и на фериботите по р. Дунав осъществяващи превоз на пътници и товари между двете страни България и Румъния.
8. Задължителна дезинфекция на влизащите и напускащите страната транспортни средства.
9. Унищожаване на всички отпадъци от самолети, международни влакове, коли, фериботи и кораби.
10. Сезонни работници по курортните на Черноморието да не използват кухненски отпадъци за изхранване на домашните си прасета.
11. Засилена информационна кампания.

12. Изготвяне на списък с всички страни, в които е констатирано заболяването и предоставянето му на органите на МВР.
13. Сътрудничество с министерството на туризма и министерство на транспорта. Голяма част от сезонните работници по курортите на Черноморието са граждани на Русия, Молдова, Румъния, Беларус и други.
14. Прозрачност и бързо докладване на съмнения за заболяването.
15. Комуникация и тясно сътрудничество между институциите, отговорни за борбата със заразните болести по животните.
16. Забрана за провеждане на пазари, изложби и други открити мероприятия.
17. Много тясно двустранно сътрудничество между България и Румъния и предприемане на своевременни и адекватни мерки.
18. С оглед запазване на популацията от източнобалкански свине е необходимо животните да бъдат затворени и да не се пускат на паша (период не може да се посочи, тъй като не е изяснен епизоотичния ход на заболяването).
19. Предварително определяне на площадките за загробване на труповете, като същите трябва да бъдат определени от кметовете на населените места, но задължително съгласувани с Регионалната дирекция по околна среда и води и Басейнова дирекция.
20. Временно преустановяване търговията на живи свине, фураж, месо и месни продукти от съседна Румъния.

Литературни източници:

<http://www.fao.org/3/i8805en/I8805EN.pdf>

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/ad_control-measures_asf_wrk-doc-sante-2015-7113.pdf

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/regcom_ahw_20180712_pres_asf_rou.pdf

http://www.oie.int/wahis_2/public/wahid.php/Diseaseinformation/WI/index/newlang/en

Изготвил:

д-р Силвия Пеева, главен експерт в ЦОРХВ, МЗХГ

11.09.2018 г.